

Gartneriregnskabsstatistik 2001

Materialeudvælgelse og definitioner

Fødevareøkonomisk Institut
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg C
Forfatter: Steffen Møllenberg
E-mail: steffen@foi.dk

Gartneriregnskabsstatistik 2001

Materialeudvælgelse og definitioner

Indholdsfortegnelse

1.	Materialeudvælgelse og beregningsmetoder.....	1
1.1	Afgrænsning og opdeling af populationen	1
1.2	Udvælgelse af stikprøven	4
1.3	Udarbejdelse af regnskabsstatistikken	7
1.4	Grupperinger i regnskabsstatistikken	8
2.	Definitioner	10
2.1	Areal og arealbenyttelse	10
2.2	Husdyrbestand	11
2.3	Arbejdsindsats	11
2.4	Kapitalindsats	11
2.5	Bruttoudbytte.....	12
2.6	Driftsomkostninger.....	13
2.7	Driftsresultat fra virksomheden	14
2.8	Løbende indkomst og forbrug	14
2.9	Investeringer og finansiering	15
2.10	Aktiver og passiver	16
2.11	Kapitalforskydninger	17
2.12	Officiel ejendomsværdi	17
2.13	Gartneriets aflønning af arbejde og kapital	18

1. Materialeudvælgelse og beregningsmetoder

Ved udvælgelsen af regnskabsførende gartnerivirksomheder tages der hensyn til såvel ønsket om en repræsentativ national regnskabsstatistik som til de krav, der stilles i forbindelse med EU-informationsnettet for landøkonomisk bogføring.

I dette afsnit er materialeudvælgelsen og udarbejdelsen af statistikken beskrevet i hovedtræk.

1.1. Afgrænsning og opdeling af populationen

Populationen af gartnerier omfatter alle egentlige gartnerivirksomheder over en vis økonomisk størrelse ifølge Danmarks Statistiks landbrugs- og gartneritælling. En virksomhed defineres som gartneri, såfremt standarddækningsbidraget (se senere) fra gartneriaktiviteter udgør mindst 50 pct. af det samlede standarddækningsbidrag fra landbrugs- og gartneriaktiviteter. Populationen af gartnerier er endvidere opdelt i grupper (stratificeret) efter følgende kendetegn:

1. Beskæftigelsesforhold (hel- eller deltidsgartneri)
2. Økonomisk størrelse
3. Driftsform
4. Dyrket areal
5. Brugers alder
6. Beliggenhed.

En virksomhed defineres som heltidsgartneri, såfremt et beregnet standardarbejdsbehov i forbindelse med virksomhedens aktiviteter svarer til indsatsen af mindst 1665 timer årligt.

Ved klassificering af virksomhederne efter økonomisk størrelse og driftsform benyttes EU's system til klassificering af landbrugs- og gartnerivirksomheder. Til belysning af dette system skal begreberne dækningsbidrag, standarddækningsbidrag og størrelsesenhed samt den indbyrdes sammenhæng imellem begreberne kort beskrives i det følgende:

Dækningsbidraget for en given produktion defineres som forskellen mellem bruttoudbyttet og de tilhørende stykomkostninger (excl. lønninger). Da dækningsbidraget imidlertid kan variere meget både fra den ene virksomhed til den anden og fra år til år, er det vedtaget i stedet at anvende et standarddækningsbidrag. Standarddækningsbidraget udtrykker det gennemsnitlige dækningsbidrag fra en aktivitet over en flerårig periode. Anvendelsen af standarddækningsbidragene tjener to formål: Dels kan en virksomheds driftsform bestemmes på basis af sammensætningen af det samlede standarddækningsbidrag, dels kan virksomhedens økonomiske størrelse beregnes ved opsummering af standarddækningsbidragene fra alle aktiviteter.

Standarddækningsbidragene, som fremgår af tabel 1.1, er i samarbejde med EU udregnet pr. areal- eller husdyrenhed og refererer for øjeblikket til forholdene i perioden 1997-1999, dog beregnet på basis af en flerårig trend. Virksomhedernes størrelse udtrykkes i størrelsesenheder, hvor en størrelsesenhed svarer til et standarddækningsbidrag på 1.200 europæiske regningsenheder (ECU) eller 8.967 danske 1997-99 kroner.

Tabel 1.1. Standarddækningsbidrag målt i 1997-99 kr.

Aktivitet	Øerne	Jylland
	----- 100 kr. pr. ha -----	
GARTNERI		
Grønsager under glas	20870	20870
Grønsager på friland	503	503
Blomster og prydblplanter under glas	39982	39982
Blomster og prydblplanter på friland	1555	1555
Frugt og bær	267	267
Planteskole under glas	20870	20870
Planteskole på friland	1272	1272
Champignon, bedareal	137204	137204
LANDBRUG		
Hvede	75	71
Rug	56	50
Byg	61	52
Havre og blandsæd	55	50
Græs og grønfoder i omdriften	65	65
Græs og grønfoder uden for omdriften	36	36
Kartofler	286	172
Sukkerroer	147	104
Foderrodfrugt	101	101
Industriplanter	57	55
Ærter til konserver	67	64
Brak	28	28

I tabel 1.2 er størrelsesenhederne omsat til fysiske størrelser. Således svarer 8 størrelsesenheder fx til 344 m² grønsager under glas eller 179 m² potteplanter under glas.

Tabel 1.2. Størrelsesenhed omregnet til tekniske enheder og kroner

	----- Størrelsesenhed -----				
	8	16	40	100	250
	----- kvm -----				
Grønsager under glas	344	687	1719	4297	10741
Potteplanter under glas	179	359	897	2243	5607
	----- ha -----				
Grønsager på friland	1,43	2,85	7,14	17,84	44,60
Frugt og bær	2,68	5,37	13,42	33,56	83,89
Planteskole på friland	0,56	1,13	2,82	7,05	17,62
	----- 1000 kr. -----				
Standarddækningsbidrag i 1997-99 kr.	71,7	143,5	358,7	896,7	2241,8

Tabel 1.3. Definition af driftsformer

Betegnelse	Egenskaber, SDB = Standarddækningsbidrag
1. Grønsager u. glas	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra grønsager under glas.
2. Afskårne blomster u. glas	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra afskårne blomster under glas.
3. Potteplanter u. glas	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra potteplanter under glas.
4. Champignon	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra champignon.
5. Hovedsagelig væksthustgartneri	Mere end 1/2 af virksomhedens SDB kommer fra grønsager/prydeplanter under glas excl. virksomheder i driftsformerne 1-4.
6. Grønsager på friland	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra grønsager på friland; incl. jordbær.
7. Blomster på friland	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra blomster på friland.
8. Grønsager + blomster på friland	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra blomster og grønsager på friland excl. virksomheder i driftsformerne 6 og 7.
9. Blandet gartneri	Mere end 1/2 af virksomhedens SDB kommer fra gartneri + permanente beplantninger, excl. virksomheder i driftsformerne 1-8 samt 10-12.
10. Frugt og bær	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra frugt og bær; excl. jordbær
11. Planteskole	Mere end 2/3 af virksomhedens SDB kommer fra planteskoleprodukter.
12. Hovedsagelig permanente beplantninger	Mere en 1/2 af virksomhedens SDB kommer fra permanente beplantninger, excl. virksomheder i driftsformerne 10 og 11.

Tabel 1.4. Fordeling af populationen af gartnerier efter størrelsesenhed og efter driftsform ifølge landbrugs- og gartneritællingen 2001

	----- Størrelsesenhed -----					I alt
	8,0- 15,9	16,0- 39,9	40,0- 99,9	100,0- 249,9	250,0 og over	
	----- antal virksomheder -----					
DRIFTSFORMER						
1. Grønsager under glas ¹⁾	6	23	43	27	23	122
2. Afskårne blomster under glas	1	2	9	13	-	25
3. Potteplanter under glas ¹⁾	8	41	76	166	204	495
4. Champignon	-	-	1	4	6	11
5. Hovedsagelig væksthushgartneri	9	47	22	30	9	117
Væksthushgartneri	24	113	151	240	242	770
6. Grønsager på friland ¹⁾	36	70	44	37	16	203
7. Blomster på friland	3	6	4	2	1	16
8. Grønsager + blomster på friland	7	14	13	9	2	45
9. Blandet gartneri	46	34	61	44	15	200
Frilandsgartneri	92	124	122	92	34	464
10. Frugt og bær ¹⁾	83	96	61	25	5	270
11. Planteskole ¹⁾	25	44	50	37	41	197
12. Hovedsagelig permanente beplantninger	10	51	19	17	2	99
Permanente beplantninger	118	191	130	79	48	566
Alle driftsformer	234	428	403	411	324	1800

1) Indgår i opgørelserne for driftsformer i regnskabsstatistikken

1.2. Udvalgelse af stikprøven

Udvalgelsen af gartnerier til statistikken sker på grundlag af den stratificerede population. Stikprøven udgør under ét 17,2 pct. af populationen. Fastlæggelsen af udvalgsprocenten i de enkelte delpopulationer sker på baggrund af en beregnet optimal fordeling med henblik på bestemmelse af gartneriets samlede bruttoudbytte. Således er udvælgelsesprocenten stigende med stigende størrelse af virksomhederne, fordi spredningen på regnskabstallene øges. Med hensyn til beskæftigelsesforhold, frilandsareal, beliggenhed og brugers alder er stikprøven søgt udvalgt proportionalt fordelt på populationen.

Tabel 1.5. Fordeling af stikprøven af gartnerier efter størrelsesenhed og efter driftsform

	----- Størrelsesenhed -----					I alt
	8,0- 15,9	16,9 39,9	40,0- 99,9	100,0- 249,9	250,0 og over	
	----- antal virksomheder -----					
DRIFTSFORMER						
1. Grønsager under glas ¹⁾	-	3	3	6	8	20
2. Afskårne blomster under glas	-	1	2	1	-	4
3. Potteplanter under glas ¹⁾	1	1	14	34	68	118
4. Champignon	-	1	-	1	2	4
5. Hovedsagelig væksthushavert	1	2	5	4	3	15
Væksthushavert	2	8	24	46	81	161
6. Grønsager på friland ¹⁾	4	9	12	7	8	40
7. Blomster på friland	-	-	-	2	-	2
8. Grønsager + blomster på friland	1	2	1	2	-	6
9. Blandet havert	-	4	3	9	7	23
Frilandshavert	5	15	16	20	15	71
10. Frugt og bær ¹⁾	7	15	9	6	2	39
11. Planteskole ¹⁾	1	9	8	6	11	35
12. Hovedsagelig permanente beplantninger	1	-	1	2	-	4
Permanente beplantninger	9	24	18	14	13	78
Alle driftsformer	16	47	58	80	109	310

1) Indgår i opgørelserne for driftsformer i regnskabsstatistikken

I tabellerne 1.6-1.10 er populationen og stikprøven fordelt på de grupper, der udarbejdes statistik for, mens tabel 1.11 viser stikprøvens fordeling efter statustidspunkt. For stikprøven er den enkelte virksomheds placering bestemt af regnskabsdata og ikke af placeringen i henhold til landbrugs- og gartneritællingen.

Fra og med statistikken for år 2001 indgår regnskaber, først og fremmest i selskabsform, hvor der ikke foreligger private oplysninger om indkomst, forbrug mv. Tabelafsnittene om brugerfamiliens indkomst og forbrug er derfor baseret på de regnskaber, hvori oplysningerne findes. Antallet fremgår af tabellerne.

Tabel 1.6. Fordeling af populationen og stikprøven af væksthusegartnerier efter væksthuseareal

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 5000 kvm	472	70
5000 - 9999 kvm	195	50
10000 kvm og derover	102	41
I alt	769	161

Tabel 1.7. Fordeling af populationen og stikprøven af frilandsgartnerier efter frilandsareal

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 10,0 ha	476	50
10,0 - 19,9 ha	168	22
20,0 ha og derover	387	77
I alt	1031	149

Tabel 1.8. Fordeling af populationen og stikprøven af gartnerier efter brugers alder

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 35 år	119	22
35 - 44 år	435	81
45 - 54 år	585	93
55 - 64 år	431	79
65 år og derover	230	35
I alt	1800	310

Tabel 1.9. Fordeling af populationen og stikprøven af gartnerier på regioner

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Hovedstadsområdet og Bornholms amtskommune	285	41
Vestsjællands- og Storstrøms amtskommuner	287	41
Fyns amtskommune	573	117
Århus amtskommune	229	45
Øvrige Jylland	426	66
Hele landet	1800	310

Tabel 1.10. Fordeling af populationen og stikprøven af potteplantegartnerier efter væksthuseareal

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Under 5000 kvm	268	45
5000 - 9999 kvm	149	42
10000 kvm og derover	78	31
I alt	495	118

Tabel 1.11. Fordeling af stikprøven af gartnerier efter statustidspunkt

	Population	Stikprøve
		antal virksomheder
Status primo		
Januar		289
Andet		21
I alt		310

1.3. Udarbejdelse af regnskabsstatistikken

Da virksomhederne inden for en undergruppe kan have tilhørt strata med forskellige udvalgsprocenter, tildeles de enkelte virksomheder individuelle vægte ved udregning af gennemsnitstal for undergrupper. Vægtene afhænger af udvalgsandelen i det stratum, virksomhederne tilhørte ved udvælgelsen, dvs. landbrugs- og gartneritællingen i sommeren 2000. Gennemsnitstallene for grupperne og hele populationen beregnes som vejede gennemsnit af gennemsnitstal fra undergrupperne. Som vægte anvendes virksomhedernes fordeling i de respektive undergrupper, optalt i driftsåret som regnskabsmaterialet vedrører, dvs. tællingen i sommeren 2001.

I flere delpopulationer vil størrelsen pr. virksomhed - målt i standarddækningsbidrag - fra de sammenvejede regnskabsresultater ofte afvige fra den størrelse, som kan beregnes for samme delpopulation på basis af landbrugs- og gartneritællingen. Med det formål at korrigere for denne afvigelse beregnes et regressions-skøn på samtlige gennemsnitstal for grupperne med standarddækningsbidraget som hjælpevariabel.

1.4. Grupperinger i regnskabsstatistikken

I regnskabsstatistikken anvendes nedenstående grupperinger. Grupperingerne vedrørende driftsform samt potteplantegartnerier opdelt efter størrelse findes såvel i den trykte publikation som i de detaljerede tabeller på hjemmesiden, mens de øvrige grupperinger kun findes på hjemmesiden.

Driftsformer og alle virksomheder

Grønsager under glas	8,0 - 15,9 størrelsesenheder
Potteplanter under glas	16,0 - 39,9 størrelsesenheder
Grønsager på friland	40,0 - 99,9 størrelsesenheder
Frugt og bær	100,0 - 249,9 størrelsesenheder
Planteskole	250,0 størrelsesenheder og over
Alle virksomheder	

Økonomiske størrelsesgrupper

Væksthusgartnerier, arealgrupper

Under 5000 kvm	Under 35 år
5000 - 9999 kvm	35 - 44 år
10000 kvm og over	45 - 54 år
Alle væksthushusholdninger	55 - 64 år
	65 år og over

Aldersgrupper

Frilandsgartneri, arealgrupper

Under 10 ha	Hovedstadsområdet og Bornholms amt
10 - 19,9 ha	Vestsjællands og Storstrøms amter
20,0 ha og over	Fyns amt
Alle frilandsgartnerier	Århus amt
	Øvrige Jylland

Regioner

Potteplanter under glas, arealgrupper

Under 5000 kvm
5000 - 9999 kvm
10000 kvm og over
Alle potteplantegartnerier

Til grund for de gengivne tabeller ligger et omfattende sæt af mere detaljerede oplysninger, der for hver gruppering indeholder flere informationer. Der er ved publikationens udarbejdelse foretaget et skøn over hvilke oplysninger, der er af almen interesse. Instituttet kan eventuelt imødekomme brugeres behov for yderligere specifikationer.

Det antal virksomheder, der danner grundlaget for gennemsnitstallene i ovennævnte grupper, fremgår af tabellerne 1.4-1.10. Da afgivelse af oplysninger til statistikken er frivillig for den enkelte gartner, kan flere af tallene være behæftet med mindre, systematiske fejl.

2. Definitioner

Dette afsnit indeholder en beskrivelse af de principper og opgørelsesmetoder, der ligger til grund for statistikken

2.1. Areal og arealbenyttelse

Arealet er opdelt i væksthuseareal og frilandsareal. Væksthusearealet inkluderer arealer med permanent overdækning af glas eller plast, og der skelnes ikke mellem opvarmet og uopvarmet væksthuseareal. Frilandsarealet omfatter både gartneri- og landbrugsproduktion på friland. Arealer med gårdsplads, veje, have, skov m.m. indgår ikke i arealgrundlaget. De enkelte afgrødekategorier afgrænses som følger:

VÆKSTHUSAFGRØDER

Grønsager, herunder champignon

Potteplanter, herunder stiklinger af potteplanter samt udplantningsplanter

Snitblomster, planteskole m.v. omfatter tillige snitblomster baseret på blomsterløg

FRILANDSAFGRØDER

Grønsager omfatter:

Kål (blomkål, hovedkål, kinakål, rosenkål, broccoli mv.)

Blad- og stængelgrønsager (asparges, persille, porre, purløg, salat mv.)

Rod- og knoldgrønsager (gulerod, løg, peberrod, radise, ræddike, rødbede, selleri mv.)

Jordbær

Andre grønsager (bl.a. squash og bønner)

Blomster og -løg omfatter: Snitblomster samt blomsterløg og -knolde samt potteplanter på friland

Frugt og bær

Planteskole omfatter: Træer og buske, herunder roser og stauder, men ikke juletræer

Landbrugsafgrøder, herunder kartofler, konservesærter samt blomster- og grønsagsfrø

Arealbenyttelsen kan afvige fra arealgrundlaget såvel primo som ultimo. Dette skyldes ændringer i arealgrundlaget både før og efter vækstsæsonen forårsaget af køb, salg og bort- og/eller tilforpagtning.

Ved dyrkning af gartneriafgrøder anvendes samme areal ofte mere end en gang i løbet af regnskabsåret. Høstudbyttet skal derfor ofte relateres til et større areal end arealbenyttelsen omfatter.

2.2. Husdyrbestand

Følgende husdyr indgår i opgørelsen: Kvæg, svin, fjerkræ, heste, får, pelsdyr og bier.

2.3. Arbejdsindsats

Arbejdsindsatsen opgøres i effektive arbejdstimer. Dette gælder både for det manuelle arbejde og den del af driftslederindsatsen, som kan registreres. Denne driftslederindsats omfatter bl.a. planlægning, regnskabsføring samt køb og salg i forbindelse med produktionen.

Omfanget af sæsonbeskæftiget arbejdskraft, der kun har kunnet oplyses i form af udbetalt løn, er omregnet ved hjælp af en timeløn svarende til overenskomsten på gartneriområdet. For ufaglærte er timelønnen på 124,00 kr. og for faglærte på 130,00 kr. for 2001.

Brugerens alder refererer til den 30. juni 2001.

2.4. Kapitalindsats

Kapitalindsatsen omfatter alle aktiver, der inden for den enkelte virksomhed tjener gartnerimæssig produktion, dvs. fast ejendom, inventar, lagerbeholdninger samt evt. husdyr. Der tages ikke hensyn til ejerforholdet af de pågældende aktiver, hvilket bevirker, at forpagtede værdier indgår på lige fod med værdier i brugerens besiddelse. Ved forpagtning forstås jord og/eller bygninger, som indgår i produktionen i mindst et regnskabsår. Kontante midler samt udestående fordringer medregnes ikke ved opgørelsen af kapitalindsatsen.

Værdien af fast ejendom er ansat til kontantværdi på grundlag af de officielle ejendomsvurderinger. Primo- og ultimoværdierne af jord og bygninger er fastlagt ud fra vurderingerne pr. 1/1 2000 og pr. 1/1 2001, idet disse værdier er korrigerede for prisudviklingen fra vurderingstidspunkt til status-tidspunkt. Endvidere tillægges værdien af investeringer, som er afholdt inden statutidspunktet, men som endnu ikke er indgået i den officielle vurdering.

Værdien af frugttræer og bærbuske (trævækstkapitalen) er indeholdt i den officielle vurdering - uden at disse aktiver kan oplyses særskilt. Under gartneriaktiverne dækker jord og bygninger derfor også trævækstkapitalen. Fast ejendom omfatter desuden eventuelle jordbærplanter og jordbeholdninger, herunder såvel hjemmeproducerede som indkøbte, vurderet til henholdsvis dags- og indkøbspriser.

Brugerboligen og andre selvstændigt vurderede beboelsesbygninger medregnes ikke under gartneriaktiverne. Dette gælder ligeledes skov, anlægsgartneri og plantehandel, hvis disse aktiviteter har væsentlig økonomisk betydning, jf. afsnit 2.10.

Inventarkapitalen, der omfatter alle inventargenstande undtagen håndredskaber og andre mindre bestanddele, er opgjort til genanskaffelsesværdi.

Indkøbte lagerbeholdninger, der omfatter fyringsolie, gødning, kemikalier, emballage m.m., optages i status til indkøbspris, mens hjemmeproducerede lagerbeholdninger optages til dagspris eller forventet udbyttepris. Under hjemmeproducerede lagerbeholdninger indgår værdien af planteskoleprodukter, uanset om de er salgsklare eller ej. Husdyr vurderes til handelspris. I vurderingsøjemed foreligger et sæt vejledende vurderingspriser.

2.5. Bruttoudbytte

Ved bruttoudbyttet forstås værdien af den samlede produktion. Værdien hidrører fra:

- a. *Indtægter* fra salg af virksomhedens produkter og fra arbejde med og udleje af driftsmidler, herunder salg af el fra kraftvarmeværker.
- b. *Ændringer i værdien af lagerbeholdninger af egen avl, frugtplantager og husdyr* fra årets begyndelse til årets slutning, excl. nominelle kapitalændringer.
- c. *Hjemmeproduceret formeringsmateriale* til brug i egen virksomhed.
- d. *Naturalier* til medhjælp, privat, aftægt og til dækning af forpagtningsafgift.
- e. *Direkte driftstilskud* omfattende både produkttilskud og tilskud af mere generel karakter.

Værdien af salget er opgjort excl. salgsafgifter til bl.a. GASA og eventuel fragt. Modtagne afgrødeerstatninger indgår i salgsindtægterne.

Vedrørende afgrænsning af de enkelte afgrøder henvises til afsnit 2.1.

Bruttoudbyttet fra en evt. husdyrproduktion er ved beregningen fratrukket beløb til indkøb af husdyr.

Andre kilder omfatter bl.a. indtægter fra udleje af driftsmidler, udlodning ved GASA-fusion og lejeindtægter fra boliger, der ikke er selvstændigt vurderet. Derimod indgår lejeværdi af brugerfamiliens bolig under overskud fra brugerbolig ved opgørelsen af den samlede indkomst.

2.6. Driftsomkostninger

Ved driftsomkostninger forstås de omkostninger, der er forbundet med at opnå bruttoudbyttet. Omkostningerne hidrører fra:

- a. *Udgifter* undtagen renter, forpagtningsafgift og udlæg til indkøb af kapitaldele.
- b. *Beholdningsnedgange* vedrørende gødning, fyringsolie og andet forråd til anvendelse i egen virksomhed.
- c. *Hjemmeavlet formeringsmateriale* til anvendelse i egen virksomhed.
- d. *Afskrivninger* på bygninger, grundforbedringer, inventar, frugtplantager samt jordbærplanter.
- e. *Naturalydelser* til medarbejdere.

Omkostningerne til frø, løg og stiklinger omfatter også værdien af egen produktion af udsæds- og udplantningsmateriale. Ved vækstmedier forstås alle former for dyrkningssubstrater, herunder såvel organiske, fx spagnum som uorganiske, fx stenuld. Biologiske hjælpemidler inkluderer bier. Udgifter til vedligeholdelse af brugerboligen indgår ikke i driftsomkostningerne.

I gruppen af tjenesteydelser består andre omkostninger vedrørende planteproduktion bl.a. af udgifter til vækstinspektion og konsulentbistand. Under maskinstation indgår udover maskinstationsomkostninger udgifter til leje af inventar og driftsbygninger. Posten diverse omfatter bl.a. udgifter til foreninger, fagblade og virksomhedens andel af den samlede telefonudgift.

Afskrivning foretages på driftsbygninger, grundforbedringer, inventar, frugtplantager samt jordbærplanter. Driftsbygningerne afskrives på grundlag af genanskaffelsesværdien ved hjælp af saldometoden. Afskrivningsgrundlaget fastlægges primært ud fra ajourførte m²-priser, og der anvendes afskrivningsprocenter fastsat ud fra bygningernes anslåede brugstid. For væksthuse regnes med en brugstid på 20-25 år, mens grundmurede bygninger forventes at holde 30-50 år.

Grundforbedringsafskrivningen vedrører hovedsagelig drænings- og vandingsanlæg, der afskrives med en fast procent af investeringsbeløbet over en periode på 10-15 år. Inventarafskrivningen beregnes på grundlag af den tekniske genanskaffelsesværdi ved årets begyndelse tillagt nettokøbet og en beregnet nominel kapitalændring på inventaret for det pågældende driftsår. Der anvendes en driftsmæssig afskrivningsprocent på ca. 15 afhængig af forholdene på den enkelte virksomhed.

Afskrivningen på frugtplantager foretages i årene fra træernes højeste ydeevne og indtil rydning af plantagen. Told- og Skattestyrelsens vejledning vedrørende ejendomme med frugtplantager ligger til grund for bestemmelse af afskrivningssatserne. Jordbærplanter afskrives over ca. 3 år.

Forbruget af energi er opgjort i Gigajoule (GJ), hvor $1 \text{ GJ} = 10^9 \text{ Joule}$ og svarer til brændværdien af 24,6 kg svær olie. El og brændstof indgår fra og med 1997/98 i beregningen af GJ, hvor endvidere naturgas til elproduktion er specificeret. Følgende konstanter er benyttet ved omregning af de enkelte energiarter til GJ:

Let olie	35,9	GJ/1000 l
Svær olie	40,7	GJ/tons
Kul	26,5	GJ/tons
Fjernvarme	0,17	GJ/m ³ eller 3,6 GJ/MWh
Naturgas	0,0400	GJ/m ³
El	3,6	GJ/1000 kWh
Brændstof	35,9	GJ/1000 l

2.7. Driftsresultat fra virksomheden

Forskellen mellem bruttoudbyttet og driftsomkostningerne udgøres af driftsresultatet før renter, der således er det beløb, der er til rest til forrentning af den samlede kapitalindsats og til aflønning af brugerfamilien. Renteindtægter og –udgifter inkl. forpagtningsudgift er herefter fordelt mellem jordbrug, andre erhverv og privat ud fra aktivernes respektive fordeling. Fratrukket nettorenteudgifter vedrørende jordbrug udtrykker driftsresultatet således det beløb, der er tilbage til aflønning af brugerfamilien og forrentning af egenkapitalen.

2.8. Løbende indkomst og forbrug

I statistikken indgår både enkeltmandsejede og selskabsejede virksomheder. Andelen af selskabsejede virksomheder er imidlertid for lille til en selvstændig grupperdannelse.

Som tidligere nævnt indgår fra og med statistikken for år 2001 regnskaber, først og fremmest i selskabsform, hvor der ikke foreligger private oplysninger om indkomst, forbrug mv. Tabelafsnittene om brugerfamiliens indkomst og forbrug er derfor baseret på de regnskaber, hvori oplysningerne findes. Antallet fremgår af tabellerne. Regnskaber uden privatøkonomiske oplysninger indeholder i stedet posten *udtræk vedr. I/S mv.* Denne modsvarer den del af indkomsten fra gartneriet, der er anvendt til private formål mv. og findes i de detaljerede tabeller på hjemmesiden under *egenfinansiering* som et gennemsnit af virksomheder såvel uden som med privatøkonomi.

Overskuddet fra brugerboligen opgøres som en særskilt post. Dette overskud fremkommer ved at reducere en beregnet huslejeværdi med boligens andel af de samlede omkostninger til vedligeholdelse, forsikringspræmier og ejendomsskatter. Huslejeværdien beregnes som en procentdel af brugerboligens ejendomsværdi. Den benyttede sats er fastlagt ud fra forholdene i kommuner uden huslejeregulering under hensyn til boligens alder og størrelse, og for 2001 er procentsatsen fastsat til 7,53. Udgifterne til vedligeholdelse, forsikring og ejendomsskat fremgår af regnskabsoplysningerne.

Driftsresultatet fra andre erhverv omfatter bl.a. forpagtningsafgift for bortforpagtet fast ejendom, skovdrift, anlægsgartnervirksomhed, plantehandel og udlejning af boliger uden tilknytning til virksomheden. Overskuddet af selvstændigt vurderede boliger, som er tilknyttet virksomheden, men ikke tjener som brugerbolig, indgår også i overskuddet fra andre erhverv. Lønindtægter er bruttobeløb inkl. arbejdsmarkedsbidrag (bruttoskat), der er indregnet i de personlige skatter.

Renterne opgøres excl. kursregulering på finanslån og excl. indeksering af jordbrugs- og indeksslån, idet disse reguleringer vises i forbindelse med opgørelsen af egenkapitalen. Forpagtningsafgiften er et nettobeløb, dvs. fratrukket afskrivninger, ejendomsskatter og forsikringer.

De personlige skatter omfatter alene betalte skatter, herunder arbejdsmarkedsbidrag og er derfor ikke nødvendigvis i overensstemmelse med årets indtjening. Privatforbruget omfatter ud over det private konsum ovennævnte beregnede huslejeværdi af brugerboligen, private bilomkostninger samt personlige forsikringer. De personlige forsikringer består hovedsagelig af præmier til fx livsforsikring og sygeforsikring samt arbejdsløshedsforsikring. Egentlig pensionsopsparing, dvs. indbetalinger til kapitalpension, ratepension og indeksskontrakter, betragtes som en særskilt investering.

Den løbende opsparing viser det økonomiske resultat efter dækning af privatforbruget. Endvidere udgør den løbende opsparing sammen med de konstaterede kapitalændringer driftsårets forskydning i egenkapitalen.

2.9. Investeringer og finansiering

Ved investeringer forstås driftsårets samlede investeringer i aktiver både i og uden for virksomheden, herunder investeringer i værdipapirer, indlån i pengeinstitutter, ændringer i fordringer og kassebeholdninger. Ejendomserhvervelse omfatter udover køb/salg af fast ejendom også forøgelse/reduktion af forpagtning. Ved køb/salg af fast ejendom opgøres handelsprisen til kontantværdi, efter at denne er modregnet salærer til advokat og ejendomsmægler.

Som før omtalt betragtes indbetalinger til pensionsordninger (kapitalpension, ratepension og indeksskontrakter) som investeringer. Pensionsopsparingen fremgår endvidere under opgørelsen af egenkapitalen, mens den tilhørende kapitalværdi ikke er medregnet under aktiverne.

Nettoinvesteringer beregnes som forskellen mellem investeringer og afskrivninger. Negative nettoinvesteringer udtrykker generelt en nedslidning eller indskrænkning af produktionsapparatet, mens positive nettoinvesteringer er udtryk for forbedring eller udvidelse af produktionsapparatet.

Driftsårets finansiering består af egenfinansiering samt af fremmedfinansiering via nettolåntagning og forpagtning. Finansieringen fra forpagtning omfatter ændringer i omfanget af tilforpagtet fast ejendom og løsøre.

Nettolåntagningen opgøres under hensyntagen til akkord på gæld og låneomkostninger. Ved låneomkostninger forstås reservefondsindskud, kurtage, ekspeditionsomkostninger m.v.

Egenfinansieringen fremkommer som summen af den løbende opsparring, engangsposter som fx arv, gaver, erstatninger og af driftsårets samlede afskrivninger, herunder også personbilens afskrivning.

2.10. Aktiver og passiver

Opgørelsen af gartneriaktiverne er omtalt i afsnit 2.4. Værdien af brugerboligen og anden fast ejendom, som indgår i værdien af aktiver vedrørende andre erhverv, værdiansættes efter samme princip som fast ejendom under gartneriaktiverne.

Aktiver vedrørende andre erhverv kan eksempelvis bestå af andre selvstændigt vurderede beboelseshuse end brugerfamiliens, aktiver i forbindelse med plantehandel og anlægsgartneri, sommerhuse, skove samt bortforpagtede aktiver.

Under varefordringer medregnes alle tilgodehavender for virksomhedens produkter, herunder mellemregningssaldi hos handlende. Andre fordringer omfatter personlige udlån, driftsfonds samt et eventuelt nettotilgodehavende for moms. Det bemærkes, at pensionsopsparring ikke er medregnet under aktiverne.

Gælden er opgjort til kursværdi i overensstemmelse med aktuelle skattemæssige regler. Forpagtningsværdi under passiverne modsvarer værdien af tilforpagtet fast ejendom og løsøre, som indgår under aktiverne. Statslån består bl.a. af udlån til yngre jordbrugere optaget før 1985. Finanslån er optaget til kursværdi på statustidspunktet. Privat gæld i øvrigt består af kapitaliseret aftægt og af private personlige lån. Anden gæld dækker moms- og skattegæld m.v. samt forfaldne ydelser på lån, fortrinsvis vedrørende realkreditinstitutter.

2.11. Kapitalforskydninger

Forskellen mellem egenkapitalen ved primo og ultimo omfatter den løbende opsparing, nominelle kapitalændringer på aktiver og passiver samt andre kapitalændringer.

For fast ejendom fremkommer den nominelle kapitalændring som forskellen mellem kontantværdierne ved hhv. årets begyndelse og årets slutning efter fradrag af nettoinvesteringer (investeringer - afskrivninger) i den faste ejendom. Endvidere korrigeres der for køb og salg af fast ejendom og ændring i forpagtningernes omfang.

Nominelle kapitalændringer på inventarkapitalen beregnes som en procentdel af den tekniske genskaffelsesværdi ved årets begyndelse. Den benyttede procentsats, der for 2001 beløber sig til 2, fastsættes ud fra årets prisstigninger på inventar.

For lagerbeholdninger og husdyr beregnes nominelle kapitalændringer ved at multiplicere henholdsvis den gennemsnitlige mængde og det gennemsnitlige antal dyr med forskydningen i de tilhørende enhedspriser.

For finansielle aktiver udgøres de nominelle kapitalændringer af:

- a. Forskydninger på grund af kursændringer mellem primo og ultimo.
- b. Gevinster ved udtrækning af værdipapirer.
- c. Kursændringer vedrørende købte eller solgte værdipapirer i årets løb.

For gælden består de nominelle kapitalændringer af:

- a. Forskydninger på grund af kursændringer mellem primo og ultimo.
- b. Gevinster eller tab i forbindelse med afdrag på lån, der kursreguleres.
- c. Kursændringer ved optagelse eller indfrielse af kursregulerede lån.

Andre kapitalændringer omfatter poster, der hovedsagelig kan karakteriseres ved at være af ikke-løbende karakter. Eneste undtagelse fra det engangsprægede er pensionsopsparingen, hvis modsvarende kapitalværdi ikke aktiveres. Indbetalingerne må derfor reguleres over egenkapitalen af afstemningsmæssige årsager.

2.12. Officiel ejendomsværdi

Opgørelserne viser den officielle kontante ejendomsværdi pr. 1. januar for henholdsvis 2000 og 2001. Differencebeløbet omfatter ansættelser på grundlag af forventninger om zoneændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme (§ 14 stk. 6).

Lønningsevnen fremkommer ved at forøge driftsresultatet før renter med omkostningerne til lejet arbejdskraft og reducere med en beregnet rentebelastning på 4 pct. af kapitalindsatsen i selveje. Forrentningsprocenten udtrykker nettoudbyttet i procent af kapitalindsatsen i selveje, idet nettoudbyttet fremkommer ved at formindske driftsresultatet før renter med et beregnet vederlag for brugerfamiliens arbejdsindsats samt forpagtningsafgiften.

Ved beregningen af såvel rentebelastningen som forrentningsprocenten refererer kapitalindsatsen til kontantværdien af gartneriaktiverne i selveje ved årets begyndelse. Vederlaget for brugerfamiliens arbejdsindsats beregnes ud fra antallet af arbejdstimer og en fastsat timeløn, der skønnes at udtrykke timebetalingen ved de pågældendes alternative muligheder for lønnet beskæftigelse. For året 2001 er timelønnen fastsat til kr. 172,00, og den omfatter udover grundlønnen herefter alle tillæg og pensionsbidrag. Niveaueet svarer til omkostningerne ved proces- og maskinoperatørarbejde i provinsen ifølge Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik.